

ערכה למחנך: קליטת תלמידי כיתות ז'

ליקטו, כתבו וערכו: אילנה אלמקייס וניצן בן זאב

מחנכים יקרים.

קובץ זה מכיל (כמעט) את כל מה שאתם צריכים לדעת בימים הראשונים של שנת הלימודים כמחנכי כיתות ז'.

תפקיד החומרים המצורפים לסייע לכם להכין עצמכם.

אנו מקווים שהקובץ יהיה לכם לעזר.

אתם מוזמנים לשאול ולהעיר.

באהבה ובהצלחה!

054 - 7244114 אילנה אלמקייס – רכזת השכבה

055 - 2279586 שרון ולרשטיין – יועצת השכבה

054 – 3544513 ניצן בן זאב – מנהלת חטיבת הביניים

ראשי פרקים:

1. אז מה מצופה ממחנך כיתה ז' בבית הספר "עמקים תבור"?
2. הכנת הכיתה
3. שיחות אישיות עם הורים ותלמידים
4. מפגש היכרות כיתתי בסוף החופשה
5. יום הלימודים הראשון
6. יום הלימודים השני
7. יום הלימודים השלישי
8. הפעלות והצעות נוספות
9. נספחים - טפסים

"לא עליך המלאכה לגמור ולא אתה בן חורין ליבטל ממנה"

(משנה, מסכת אבות ב' טז)

1. אז מה מצופה ממחנך כיתה ז' בעמקים תבור?

3 דברים עיקריים:

1. לנסות לבוא בחיור לעבודה. ילדים זקוקים לחיור ולמאור פנים. בעצם גם מבוגרים.
2. לשתף, לשתף, לשתף. לא להישאר לבד. לא ילדתם את הילדים ואתם לא אלוהים.
3. לעצור מדי פעם, לנשום, לחשוב ולתכנן. כדי לא להצטמצם לדפוס של בעיה – תגובה.

מהם התפקידים הנגזרים מכך?

רשימה ארוכה מאד. אי אפשר לעמוד בכולה. אפשר לסמן את התפקידים שנראים לך ככאלה ש

- א. חשובים מאד
- ב. יש לך סיכוי טוב להצליח בהם ולהתמיד

ולהתמקד בהם. עם הזמן חלקם יהפכו לפעולות אוטומטיות וניתן יהיה להרחיב את היריעה.

הנה הם, על פי סדר היום:

א. בוקר טוב מחנך

1. להגיע בכל בוקר לבית הספר עד השעה 8:15, להיכנס לכיתה **במאור פנים, לבדוק נוכחות**, לרשום לעצמך **להרים טלפון במהלך היום לילדים שלא הגיעו** ולברר מה שלומם ומה לכל הרוחות יכול להיות יותר אטרקטיבי מלבוא לבית הספר?
2. נסו לפחות **פעם בשבוע** להגיע **קצת לפני** הצלצול לכיתה. לעזור לילד להתארגן עם קלסר מבולגן, לשוחח עם ילד שהגיע הבוקר קצת אבוד.
3. להתחיל כל בוקר **בניקיון הכיתה וסביבתה הקרובה**. לעודד את התורן על עבודתו היפה אתמול, לעודד את חבריו לסייע לו, לציין לעצמכם אם חסר מטאטא או יאה על מנת שתוכלו לטפל בכך בהמשך היום. נבו פעם בשבוע להצטרף לתורן לתרונות שלו.
4. **בשלב הראשון - להודיע לתלמידים הודעות** שסייעו להם לצלוח את היום בשלום וימנעו מהם ומאתנו מפח נפש ומרורים. במשך הזמן תייעלו את השיטות שלכם לאסוף את כל המידע הדרוש לכם – מאתר בית הספר, מלוח מילויי המקום שבחדר המורים וכו'. **בשלב השני** (ומוקדם ככל האפשר) להקדיש שיעור להתבוננות משותפת בלוח האירועים של בית הספר וללמד את התלמידים כיצד הם יכולים לברר באופן עצמאי את כל הדרוש בירור הפחית את תלותם בכם. עבודה קשה אך משתלמת מאד.
5. **לתכנן ולהשתדל לבצע בחלק מהימים בוקר טוב מחנך** שיזרים דם למוחות וללבבות הצעירים: חידה, ידיעת עיתונות מאתמול, אירוע מצחיק שקרה לכם עם החתול שלכם, הזמנה שלהם לספר על החתול שלהם, העלאת התלבטות שלכם או שלהם, דברי עידוד על הנוכחות המרשימה שלהם אתמול במשחק הכדורגל בהפסקה, דברי נזיפה על הנוכחות הפחות מרשימה שלהם בשיעור תרבות ישראל אתמול ובירור מה קרה ומדוע הלכו להם כך מבלי שוב.
7. **להיפרד מהם בברכת יום טוב**. מותר ואף רצוי ללמדם לאחל גם אחד לשני יום טוב וכמובן לכם. מגיע לכם.

ב. להיכנס לשיעור...

- ג. **לודא שהכיתה נקייה** (מגיע לכם לעבוד בכיתה נקייה. כשאתם מלמדים בכיתה מלוכלכת אתם לא מכבדים את עצמכם) ולבצע את מטלות ההוראה שלכם במהלך היום כמיטב יכולתכם. להיעזר בצוותי המקצוע, ברכזי המקצועות וברכזת הפדגוגית בכל דבר ועניין הנוגע להוראת המקצוע שלכם.
- ג. לקחת לכם **הפסקה** במהלך היום לאכילה רגועה, לשירותים, לנשימה ואיסוף כוחות. יש לכם עוד שיעורים ללמד ויש לכם עוד בית לחזור אליו. אל תמוטטו את עצמכם באיסוף שיחות אישיות וביירוטים. חצי מהביירוטים לא היו מתקיימים אם היינו מתכננים מראש ונצמדים לתכניות שלנו.
- ד. לבצע את **תורנות ההפסקה** שלכם, שמהותה שמירה על הילדים ויצירת קשר נוסף עמם, גם כאלה שאינם תלמידים ישירים שלכם. כולל כניסה אחת במהלך התורנות לשירותי הבניין שבו אתם שומרים והודעה למזכירת בית הספר אם הם מלוכלכים / סתומים / לא תקינים וכו'.
- ה. להגיע ל**שיבות צוותים ולפגישות עם בעלי תפקידים** שנקבעו לכם. זה הזמן שלכם לקבל שירות מבית הספר: תמיכה, הדרכה, עידוד, סיוע ומשוב. ואם זה לא קורה – לשתף אותנו.
- ו. ל**שתף בעלי התפקידים ועמיתים** בהתלבטויות, שאלות, קשיים, הצלחות. להימנע מלקיחת אחריות לבד על טיפול בדברים.
- ז. ל**דווח** ליועצת / למנהלת / לפסיכולוג על כל מקרה שמחוייב בחובת דיווח. לא לנסות לטפל בנושאים מורכבים בלי להיוועץ. אל תבטיחו לילדים שלא תספרו לאף אחד את הסוד שלהם. הסבירו להם שיתכן שתהיו חייבים לדווח אך תעשו את על מנת לעזור להם ותוך שיתוף שלהם בכל שלב ועניין. איך תדעו מה מחייב חובת דיווח? היועצת תדריך אתכם.
- ח. לייצר לעצמכם **שגרה של מעקב במשוב** אחרי תלמידי כיתת החינוך שלכם. אפשר פעם בשבוע לערוך סקירה, אפשר להחליט להתמקד בנושא שחשוב לכם (עדיף בנושא שחשוב למנהלת..... 😊 נוכחות סדירה בשיעורים....). מעקב ושיח רציף עם תלמידים על מצבם מונע התפתחות של בעיות לממדי ענק. לא צריך לחכות חודשיים כדי להזמין הורים לדבר על היעדרויות של בנם משיעורים. אפשר כבר בתום 3 ימי לימוד לפעול על פי הסדר הבא:
1. לומר לו – ראיתי שנעדרת משיעור תפירה. מה קרה?
  2. לשמוע אותו ולהגיב בהתאם ("לא מבריזים משיעור. נקודה". או "בסדר, אבל הפעם הבאה שכואבת לך הבטן דאג ליידע אותי עד סוף היום שיצאת משיעור", או "היעדרות משיעור על מנת להכין שיעורי בית במקצוע אחר לא מקובלת. בוא נחשוב איך בפעם הבאה תגיע כששיעורי הבית שלך מוכנים" וכו').
  3. לומר לו שאתה מבקש ממנו לספר להוריו שנעדר מהשיעור ולומר להם להתקשר אליך להגיד לך שהוא אמר להם את זה.
  4. להתקשר בעצמך להורים אם הם לא התקשרו ולשתף אותם באירוע, בדרך שבה נהגת, בתוצאה של השיחה, ולעודד אותם לשוחח עם ילדם על כך.
- ט. לייצר לעצמכם **שגרה של שיח עם מורי המקצועות** שמלמדים בכיתתכם. לשאול מה שלומם, איך עבר השיעור היום, האם יש שיפור כלשהו מאז ששוחחתי עם טל, האם הם זכרו לשוחח עם הוריו של בנימין כפי שסיכמתם, האם הם זקוקים למשהו מכם. לשתף את רכזי המקצוע ואת הרכזת הפדגוגית בקשיים שקשורים למורי המקצועות, הם הכתובת.

- י. לייצר לעצמכם **שגרה של שיחות טלפון עם הורים** ולהקפיד פעם אחת בשבוע לפחות להרים טלפון להורים על מנת לספר להם **בהתפעלות** על משהו נחמד שקרה לכם עם הילד שלהם. לא בשבילם, בשבילכם. אלה שיחות מרוממות רוח.
- יא. לייצר לעצמכם **שגרה של שיחות אישיות ושיחות בקבוצות קטנות עם התלמידים**. לוודא שלפחות אחת לשנה תקיימו שיחה עם כל תלמיד שאיננה שיחת פתרון בעיות אלא שיחה פתוחה, מתעניינת, שמאפשרת העמקת היכרות, הבעת אכפתיות, עידוד ויצירת קשר.
- יב. **לתכנן שיעורי מחנך** שעולים בקנה אחד עם התכנית השכבתית ככל שזה מתאים ונכון, אך משנים את כיוונם כאשר יש בכך צורך בשל מאפייני הכיתה והתהליך החברתי והלימודי שמתקיים בה. רכזת השכבה, היועצת, הרכז החברתי והמנהלת עומדות לרשותכם בעניין זה.

הנה הם שנים עשר המרכיבים כמניין שנים עשר שבטי ישראל, שנים עשר בניו של יעקב.

אבל ליעקב הייתה גם בת אחת. דינה שמה. והרי סעיף 13 ואחרון המוקדש לדינה:

- יג. **בבואכם הביתה** - נסו לבחור עד שתי פעולות לבצע בבית, עשו אותן בלב שלם וברצינות והניחו לכל היתר. גם מחר יום.

איזה מהסעיפים מלהיב אתכם במיוחד? איזה מאיים? איזה נראה לכם חשוב ואיזה נראה לכם זניח? מה תהיה תשובתכם לשאלות אלה בסוף שנת הלימודים?

2. הכנת הכיתה

מה זכור לכם מחדרי הלימוד שלכם כתלמידים? מה הייתם רוצים שיהיה בכיתה של הילדים שלכם? אילו צבעים? איזה ציוד? אילו קישוטים? איזה מידע חשוב שיהיה תלוי על הקיר?

חישבו מה חשוב לכם. לאיזו סביבת הוראה ולמידה אתם מעוניינים להיכנס בכל בוקר?

כעת לכו לראות את הכיתה שקיבלתם. מה מוצא חן בעיניכם? מה מבאס אתכם?

ערכו רשימה של כל מה שאתם רוצים לעשות בכיתה. חלקו אותה לציוד שיש לרכוש ולהכנות שנדרשות מכם. העבירו לידי חנליה ליטווק המזכירה את הציוד שאתם מבקשים. יש בביה"ס מכשיר למינציה לניילון קישוטים שאתם מכינים, בימים הסמוכים לפתיחת שנת הלימודים המכשיר עסוק מאד, כדאי להגיע מבעוד מועד ולא לחכות לרגע האחרון כשכולם זקוקים לו.

לא כולנו נולדנו עם יכולות בתחום העיצוב והאמנות הפלסטית, ובכל מקרה לא צריך להמציא את הגלגל מחדש. פנו למחנכים וותיקים בביה"ס ובקשו שיעבירו לכם דוגמאות של חומרים שהכינו לכיתות שלהם בעבר: לוחות תורנות, לוחות ימי הולדת, כותרות ללוחות וכו'. המורות לאמנות (נגה בן יעקב, רזיה מרחב, אסתי שחר), תמיד שמחות לסייע בעצה טובה ובהעשרת הקישוטים שלכם ביצירות אמנות מעשה ידי תלמידים.

בכל כיתה **חשוב שיהיו:**

1. מערכת שעות
2. תקנון בית הספר מודפס על גיליון 3A ומנוילן.
3. לוח תורנויות.
4. תמונה אחת וטקסט אחד שאתם אוהבים, שמבטאים אתכם, שיתנו לכם הרגשה שזו הכיתה "שלכם": שיר אהוב, תמונת מנהיג מוערך, צילום נוף שאתם אוהבים במיוחד וכו'.

סידור מקומות ישיבה: ההמלצה שלנו – שאלו בשיחות האישיות את הילד את מי בכיתה הוא מכיר, והכינו פתק עם שמו על השולחן תוך השתדלות לתת להם לשבת בהתחלה ליד מישהו מוכר. כך הם לא יצטרכו לחפש לעצמם מקום אלא יחכה להם מקום משלהם

קישוט הכיתה ותחזוקתה עלולים להיראות כמו עבודה סיזיפית. הילדים מקשטים ויום אחר כך קרוע. מנקים ודקה אחר כך מלוכלך. חשוב לא להתייאש ולא לקחת את זה אישית. זה דורש תחזוקה יומיומית. כמו כל דבר בחינוך.

3. שיחות אישיות עם הורים ותלמידים לפני פתיחת שנת הלימודים

למפגש מקדים עם התלמיד ועם הוריו יש כמה יתרונות:

1. **התקשרות בטוחה** - קשר הראשוני נוצר בסיטואציה נינוחה, אינטימית ובטוחה באופן יחסי לכולם. בסיס הקשר קורם עור וגידים בסביבה ובנסיבות שיש בהן מוטיבציה וסיכוי לכל המשתתפים לבוא לידי ביטוי במיטבם. כך פוחתות החרדות של כולם. כך כמעט לא יהיה מצב שבו הפעם הראשונה שנפגוש הורה תהיה לאחר שכבר נוצר קושי עם הילד שלו וכולם כבר טעונים רגשית. והחשוב מכל – כך תלמיד מגיע לכיתה לאחר שכבר "הביט למחנך בלבן של העין" – נפגש מקרוב, הרגיש, הריח וראה מי המורה שלו. בבית הספר היסודי המחנך מלווה את תלמידיו הרבה מאד שעות ביום והוא דמות משמעותית. תלמיד בכיתה ז מצפה שגם המחנך בחטיבה יהיה משמעותי והמפגש המקדים עמו מספק לו את המושג הראשוני שהוא זקוק לו אודות מיהי הדמות הזו שתהפוך להיות בקרוב גורם משמעותי כל כך בחיים שלי.
2. **מידע חיוני מתקבל בשיחת פנים אל פנים ונרשם באופן מסודר**. כך נמנע מצבים שמידע רגיש ואישי מועבר בתכתובות מנוכרות שהועברו מיד שלישית ורביעית. ההורים בוחרים באופן פעיל איזה מידע למסור למחנך ולפיכך לוקחים אחריות על מה שאמרו וגם על מה שלא אמרו.
3. **המחנך מקבל תמונה מסוימת של הרכב הכיתה** ויכול לכוון עצמו במידת מה לקראת הפעילויות של הימים הראשונים.

איך קובעים את המפגשים?

1. אנו ממליצות לקבוע פגישות עם הילד והוריו באופן שיאפשר לכם כ **20 דקות לכל פגישה ועוד הפסקה של 5 דקות בין פגישה לפגישה**. המרווחים חשובים מאד. לנשום רגע, לרשום לעצמכם דברים, להיפרד בתוכם מהמשפחה שזה עתה פגשתם ולהכין את עצמכם למשפחה הבאה. אלה ימים אינטנסיביים ומציפים וההפסקות הן חיוניות.
2. **שיחת הטלפון:** הציגו את עצמכם ("שלום, שמי ג'סטין ביבר ואני אהיה המחנך של בתכם היידי בת ההרים"), ואמרו משהו ברוח: "הייתי רוצה להזמין אתכם להיפגש עמי באופן אישי לפני פתיחת שנת הלימודים. שיבוץ הפגישות הוא סוג של פאזל מסובך, לכן אשמח אם תצליחו להתאים את עצמכם אלי – מה דעתכם על יום ג' 26/8 בשעה 11:00? אשמח מאד אם תוכלו להגיע שלושתכם – היידי, אבא ואמא". אם ההורים גרושים (את האינפורמציה הזאת תקבלו משרון בשיחות מקדימות) או אם חס וחלילה אחד ההורים נפרט – התאימו את הפנייה ("אני מבינה שאתם חיים בנפרד, כמובן שאשמח לראות את שניכם ביחד ככל שזה מתאים לכם ואפשרי עבורכם").
3. **בפגישה עצמה:** כדאי להצטייד בכוסות חד פעמיות ובקבוק מים כדי להציע להם. וודאו שהם יודעים בדיוק לאן להגיע. מקום טוב מאד לקיים בו את הפגישות הוא הכיתה שבה התלמיד ילמד. רצוי שהיא תהיה מוכנה עוד לפני (על כך בסעיף נפרד). אם מתאים לכם – הצטיידו גם בקערה עם סוכריות.
עיקרי השיחה: מוצג כאן שלד שיחה אפשרי. אין חובה להיצמד אליו. אין סיכוי לשים לב לכל הפרטים בשיחות הראשונות. זו המלצה, וכל אחד מכם ייקח את השיחה למקומות שנכונים לו על פי כישוריו, ניסיונו ונטיות ליבו.
א. **הצגה קצרה של עצמכם.** בחרו פריט אישי אחד או שניים שנכון לכם לספר על עצמכם: "לפני חודשיים עברנו לגור באזור", "יש לי שני ילדים" וכו'.
ב. **הבהירו את מטרת השיחה:** מטרת השיחה שלנו היא לערוך היכרות ראשונית בינינו. אשאל אתכם כמה דברים, קודם את היידי ואחר כך אתכם, תוכלו כמובן לשאול אותי שאלות, אסביר כמה דברים שכדאי לדעת לפני שמתחילים, נדבר על החוזה ביני לביני וביני לבינכם ההורים.
ג. **פנו אל הילד ראשון.** שאלו אותו "מה היית רוצה לספר לי על עצמך?" חלק מהילדים יהיו נבוכים או מבוישים, הבהירו שזה בסדר ושבועדי בהמשך תלמדו להכיר אחד את השני. סייעו לו בשאלות ממוקדות יותר: ספר על מקומך במשפחה (אחים / אחיות / בעלי חיים?), על דברים שאוהבים לעשות, איך היה ביה"ס היסודי עבורך? איך אתה מרגיש לקראת המעבר אלינו? את מי בכיתה אתה מכיר? (שאלה זו תשמש אתכם לקביעת מקומות ישיבה בימים הראשונים)
ד. לאחר שהפקתם מהילד מה שניתן, **פנו אל ההורים** ושאלו – מכירים את הדברים שהיידי אמרה? משהו הפתיע אתכם? מה הייתם רוצים להוסיף לדברים שלה?
ה. לאחר ששמעתם את הילד ואת הוריו שאלו – **האם יש דבר נוסף שלא אמרתם עדיין ושחשוב לכם שאדע? וחכו רגע.** זהו רגע חשוב שבו ההורים והילד בוחרים אם להגיד עוד משהו, ולפעמים זה יהיה הדבר המשמעותי ביותר שיאמר בשיחה. ייתכן שהילד בכלל לא ידבר בשיחה אלא רק ההורים, כי יהיה מבוש מדי, נסו לעודד אותו "אמא אני מבינה שאת רוצה לעזור לו, נראה לי שאם ניתן לו רגע אולי יתאים לו לדבר בעצמו...."

1. **כעת כדאי לסכם בכמה משפטים את עיקרי הדברים שהבנתם מהילד ומהוריו:**
"אני שומע שחשוב לך להצליח ולהגיע להישגים טובים. אני מבין שחשוב לך במיוחד לשבת בקדמת הכיתה. אני מבין שאתה קצת מאוכזב מזה שלא תמשיך השנה באימוני הכדורגל. אני שומעת מכם שיש תקופות שבהן אמא בחו"ל לרגל עבודה ושאתם חוששים שזה יקשה על דן. ואני שומעת שאתם מתלבטים באיזו מידה נכון שתתקשו עם דן על שיעורי הבית שלה ושאתם מעדיפים שענייני שיעורי הבית יהיו בינו לבין המורים. אני מניח שעוד יתקיים בינינו דיאלוג בנושא הזה ונחפש את הדרך שמתאימה לכם ולי ושמקדמת את דן".

2. **ועכשיו תורכם להשמיע.**

הגדירו לעצמכם מראש 3 - 4 דברים שחשוב לכם לומר ולהדגיש. לא יותר. נסחו לעצמכם את המסרים שלכם באופן ברור, ממוקד וקונקרטי. לדוגמא:
"אני מצפה ממך לשני דברים עיקריים: לעבוד קשה ולהיות נחמד לחברים ולמורים. הייתי רוצה שתשתף אותי כאשר אתה נתקל בבעיה שאתה מתקשה לפתור לבדך.

מכם ההורים אני מבקש לעמוד עמי בקשר בכל עניין שנראה לכם שנחוצה בו התערבות שלי. תמיד חשוב לפנות קודם כל למורה המקצוע הרלוונטי. פנייה ישירה היא מכבדת ונכונה יותר מפנייה מאחורי הגב. אני כאן אם לא הצלחת לפתור את זה מול המורה. בשעות אחר הצהריים אני משתדל לפנות את עצמי עבור משפחתי, אודה לכם אם תכבדו זאת ותתקשרו בין השעות 21:00 – 22:00. כמובן שאם תתקשרו בשעות אחרות אצא מנקודת הנחה שזה דחוף לכם ואשתדל להיענות כמיטב יכולתי."

ח. **טפסים:** טופס עדכון פרטים, טופס הסכמה לפרסום תמונות של הילד באינטרנט וטופס הצהרת בריאות. בקשו מההורים למלא, וודאו שמילאו נכון וחתמו, כך תחסכו לעצמכם עבודה מיותרת.

ט. ערכו לתלמיד ולהוריו הדרכה קצרה בשימוש במשוב. הכינו מבעוד מועד 500מא.

י. **הודו להורים שבאו, אחלו למשפחה המשך חופשה נעימה ושנה מוצלחת, סגרו את השיחה באמירה מסוג "אני כאן בשבילכם לכל שאלה, ניפגש ביום ד' אחר הצהריים"**

הערות נוספות:

1. **ערכו רישום של עיקרי השיחה.** בחרו לכם צורת רישום שנכונה לכם, במחשב נייד או בכתב. חשוב לפתח דרך רישום שבה **על כל תלמיד יש לכם כרטיסייה שבה אתם מעדכנים כל שיחה, כל תהליך שנעשה וכו', כך שהחומר המצטבר אודותיו מצטבר אצלכם בצורה כרונולוגית מסודרת והוא זמין ונגיש לכם.**

2. **שאלות ששואלים תלמידים והורים ואין לכם תשובה, רשמו לכם בצד על דף נפרד או בקובץ מיוחד במחשב, הקפידו לציין מי שאל, בררו וחיזרו עם תשובות להורים בטלפון. הם יעריכו זאת.**

3. **כל אינפורמציה שנאספה במהלך השיחה ושנראית לכם כזו שתדרוש התמודדות מערכתית – עדכנו את יועצת השכבה.** לפעמים המידע שיש בידי היועצת אינו רלוונטי – הורים עברו דירה במהלך החופשה, סבא נפטר חס וחלילה, ילד הפך להיות טבעוני, ילדה שברה את הרגל והייתה בבית כל החופשה ואף אחד לא בא לבקר אותה, ילד ביקש להיות בכיתה עם חבר ובקיץ הם הסתכסכו וכעת אין לו חבר להיות איתו וכו'.

דבר אחרון: הכינו שבלונות בלונים מנייר צבעוני ותנו לכל ילד בזמן השיחה לגזור בלון ולכתוב עליו את שמו בצבע, שישאיר מקום לכתוב דברים נוספים – הבלון ישמש אתכם במפגש היכרות אה"צ ב 27/8.

ולסיום

השיחות הללו לרוב נעימות וממלאות בהתרגשות וציפייה של כולם. לצד זאת הן עלולות להציף ולפעמים מייצרות גם רגשות פחות נעימים. אל תיבהלו מכל מילה לא במקום שאמרתם, מתשובה לא גאונית שיצאה לכם מהפה – עשו כמיטב יכולתכם ויהיה בסדר גמור. שתפו אותנו בכל קושי וננסה לתמוך.

4. מפגש היכרות 27/8 18:00 – 19:30

שלום לכם תלמידים יקרים,

אנו מקווים שאתם מבלים יפה בחופשה ושומרים על עצמכם.
אנו מתרגשים לקראת המפגש עמכם ומכינים עבורכם
שנת לימודים עם אתגרים מעניינים ומהנים.
ביום ד' ב- 27/08 בשעה 18:00 אחה"צ ניפגש כולנו בכיתות
להיכרות ראשונה. הפעילות תימשך כשעה וחצי.

מחכים לכם,

ניצן בן זאב - מנהלת חט"ב, אילנה אלמקייס - רכזת השכבה
ומחנכת, שרון ולרשטיין - יועצת השכבה ומחנכי הכיתות: אביטל
גבאי, יאנה אתרוגי, ניר מילר וטלי יהל.

הזמנה זו נשלחת להורים בתחילת חודש אוגוסט, בנוסף לרשימת ציוד (מצורף
בסוף החוברת).

מטרת המפגש: **הפחתת חרדות, עידוד והיכרות בסיסית לשם הענקת עוגן
חברתי ראשוני לכל תלמיד.**

המפגש יתקיים בכיתת הלימוד. רצוי מאד להכין את הכיתה לפני המפגש. על כך
פרק נפרד.

הכנה: שבלונות של בלונים גזורים מבריסטול וצבעים ומדבקות. פתקים ריקים
לכתיבת שאלות שמעסיקות את הילדים.

מה במפגש?

1. 2 – 3 **משחקי היכרות כיפיים** - כ 30 דקות - יש הצעות בשפע בהמשך החוברת,
בפרק העוסק ביומיים הראשונים, וכמו כן באתר בית הספר שלנו יש מרכז משאבים
ובו עושר רב של הצעות לשיעורי מחנך ומשחקי היכרות. בחרו משהו נחמד ופשוט
("הרוח נושבת", "הסתדרות בשני טורים על פי הא' ב' / מידת נעליים / מספר אחים /
מרחק גאוגרפי מביה"ס וכו'), רצוי משחק שחוויתם בעצמכם ונהניתם ממנו.

2. הפעלה שמשאירה קישוט קטן. לדוגמא: לוח ימי הולדת: כל תלמיד יקבל שם של תלמיד אחר, יצטרך לראיין אותו אודות תאריך הלידה שלו ושני פרטים חשובים עליו. כל תלמיד יקבל שבלונה של בלון מנייר צבעוני שהוכנו כבר בפגישות האישיות עם המשפחות בריסטול וכיין בלון יום הולדת לילד שראיין.
3. הנחיות והבהרות לקראת יום הלימודים הראשון והשבוע הראשון: מה צריך להביא ליום הראשון, באיזו שעה מתחילים, מתי מסיימים, מהי תכנית היום הראשון (מפגש קצר בכיתה, טקס פתיחת שנה בית ספרי, 3 שיעורי מחנך ושני שיעורים רגילים על פי המערכת).
- אפשר למסור את ההנחיות באופן יבש, ואפשר לתת לכל תלמיד כרטיסייה ולבקש ממנו לרשום שאלה אחת שמעסיקה אותו לקראת היום הראשון ושאלה אחת שמעסיקה אותו בכלל. אוספים את כל השאלות על הלוח, אפשר לשאול אחרי כל שאלה "מי עוד חשב על השאלה הזו? – כדי להראות שאף אחד לא טמבל, שכל השאלות לגיטימיות, ואם מישהו שאל שאלה שמעניינת רק אותו – להגיד "יופי, יש לנו שאלה יחידאית". עונים על מה שידועים, רשומים ומבטיחים לברר ולחזור עם תשובה מה שלא יודעים.
4. אפשר לסיים עם חלוקת ברכה קצרה נחמדה שעליה מספר הטלפון שלכם + סוכרייה / שוקולד שתכינו לילדים, או פשוט באמירת "שמחתי מאד לראות היום את כולכם, מחכה לכם ביום ראשון, בטוח/ה שתהיה לנו שנה מעניינת וטובה.
5. לוו אותם החוצה לוודא שהם יודעים איפה הם ולאן הם צריכים להגיע, לשאול אם מישהו צריך שירותים ולהראות להם איפה זה.

6. היוםיים הראשונים של שנת

הלימודים

- ייתכן שתלמידי יא שלנו ייקחו חלק פעיל ביוםיים הראשונים וגם בהמשך כחונכים של התלמידים. אנו ננחה אתכם כיצד להסתייע בהם ולתת להם מקום זמן להציג את עצמם ולהכיר את התלמידים.

היום הראשון ללימודים

1. **בוקר טוב: התכנסות ובדיקת נוכחות**
הכיתה מסודרת לפי סדר הישיבה שנקבע מראש.
אפשר להניח על כל שולחן ברכה לפתיחת שנה עם שם התלמיד + ממתק קטן.
על הלוח סדר היום של היום ושלושה כללים חשובים.
על השולחן המורה מודבק סדר הישיבה של התלמידים, כך שיעמוד גם לרשות מורי המקצוע.

- **בדיקת נוכחות. התעכבו על כל תלמיד. צרו עמו קשר עין, חייכו אליו 😊 וברכו אותו בשנה טובה ובהצלחה**

- **מעבר על סדר היום של אותו יום:**
  1. טקס פתיחת שנה
  2. שיעור מחנך בכיתה: משחק היכרות קצר + פעילות רקמה אנושית
  3. משחק מחפשים את המטמון + יא
  4. מערכת רגילה
  5. מערכת רגילה
  6. מערכת רגילה
  7. שיעור מחנך סיכום יום
- **מזכירים ומבהירים 3 כללים חשובים. אלה הכללים שאנו ממליצים עליהם. אפשר להוסיף ואפשר לשנות.**
  - א. קיבלנו כיתה נקייה, מסודרת ומצוידת, בבניין חדש, עם גינה חדשה. **כל אחד שומר על ניקיון הסביבה שלו ועל שלמות הרכוש.**
  - ב. **שימרו על התנהגות מכבדת אחד כלפי השני וכלפי המורים** בבית הספר בזמן השיעור ובזמן ההפסקה. אף אחד לא רוצה ללכת הביתה פגוע, מבויש או עצוב כי העליבו אותו.
  - ג. **הדיבור בכיתה הוא ברשות.** כך נוכל לקיים שיח משמעותי ונעים.

- הסבר על הטקס – לעמוד במקום שמסומן לנו, להתנהג בצורה מכובדת, לא להסתובב ולא לדבר, ולחזור אחר כך לכיתה לשיעור שני.

2. טקס פתיחת שנה

(בסיום הטקס חלוקת קרטיבים, שימו לב שהעטיפות מגיעות לפחי האשפה...)

3. שיעור מחנך.

מוצעות להלן פעילויות שונות ומגוונות לשיעורים הראשונים.

משחקי היכרות והנאה

מסדרים את הכיתה במעגל

- א. מעגל שמות – (5 דקות) כמה אפשרויות: 1. כל אחד אומר מה השם שלו ומשהו שמתחיל באות הראשונה של השם שלו. 2. כל אחד אומר את כל השמות שקדמו לו ורק אז את שמו. 3. כל אחד אומר את שמו ופרט אחד נוסף מזהה אודותיו.
- ב. מעגל "הרוח נושבת" – (10 דקות) מטרה – להכניס תנועה וצחוק לחדר ולערבב אותם ושלא יישבו רק ליד חברים שהם מכירים.

יושבים במעגל ולאחד אין כיסא. המורה מדגים ראשון (אין לו כסא) ואומר: "הרוח נושבת לכל מי ש..". - וחושב על משהו כמו למשל - "מי שיש לו צמיד על היד". כל אלה שיש להם צמיד צריכים לקום ולמצוא מקום חדש לשבת בו (כולל המורה) מי שעכשיו לא מצא מקום אומר משהו חדש. עושים את זה כמה פעמים והכיתה מתערבבת. אפשרויות נוספות: כל מי שהוא אח בכור, כל מי שהיה בחו"ל, כל מי שחגגה כבר בת מצווה, כל מי שאוהד את הפועל תל אביב, כל מי שאוהב גויאבה, כל מי שעבר דירה בשנה האחרונה וכו'.

ג. משחק עדשים- 10 דקות (הכרות ראשונית)

ציוד- 4 חבילות עדשים צבעוניות

כל תלמיד לוקח חופן עדשים ביד. מבקשים מתלמידים לא לאכול עד שכל התלמידים מעבירים את השקית (שקית קטנה לכל טור ישיבה) לאחר מכן מבקשים מכל תלמיד בסבב להגיד את שמו ולספר על עצמו דברים כמספר העדשים. (להיות ראשונה- להתייחס למקום מגורים, תחביב שלי)

בסיום משחק זיכרון עם פרסים- סוכריה על מקל, חטיף שוקולד קטן, ביצת הפתעה. מזמינים זוגות. וצריך לראות האם זוכרים את השם ומשהו שהתלמיד סיפר על עצמו.

ד. דף החתמות 15 דקות

מחלקים דף שבו ההוראה "מצאו מישהו ש... (נולד בחודש שלך / מגדל כלב / בכור במשפחה / משתתף באותו חוג יותר מ 3 שנים / ביטל חופשה בקיץ בגלל המלחמה וכו') " ורשמו את שמם. רשמו ככל האפשר יותר שמות" (מצ"ב דף החתמות) לאחר 15 דקות התלמידים מתבקשים לדווח כמה תלמידים הם הצליחו למצוא בכל קטגוריה ובמקביל המורה כותבת על הלוח את השמות, בהתאם לקטגוריות שעל הטופס לאחר המשחק שיחה קצרה-האם למדתם משהו חדש על מישהו שכבר הכרתם? אופציות נוספות:

פלונטר עם צמר ושמות - 10 דקות

ציד- גליל צמר

הכיתה מסודרת בצורת מעגל והמורה מחזיק בידו את קצה החוט ומשליך את הכדור לילד שאינו מכיר. המורה מציג את שמו קורא בשם הילד שאליו זורק את הצמר ומאחל לתלמיד משהו חיובי לשנה החדשה. התלמיד שקיבל אומר את שמו קורא בשם תלמיד שאליו זורק ומאחל לתלמיד משהו חיובי לשנה החדשה. ההוראה היא שאסור לזרוק את הכדור לאותו ילד יותר מפעם אחת, ולעשות מאמץ לברך בברכה שטרם נאמרה. אם מישהו נתקע מותר לעזור לו. התמונה המתקבלת היא של שתי וערב של חוטים. אפשר לסיים באמירה מסכמת – אני מקווה שכמו המארג שנוצר כאן – כך יהיו הקשרים בינינו: רבים, מסועפים, מגוונים כמו הברכות המגוונות שנאמרו כאן, ומאלים בברכה, באהבה, בתקווה ובחמלה אחד לשני.

ה. משחק המטאטא -10 דקות

הכיתה יושבת במעגל ובאמצע מעמידים מטאטא. הראשון קורא בשם של תלמיד מהכיתה ואותו תלמיד צריך לתפוס את המטאטא לפני שהוא נופל לרצפה. אם נפל המטאטא, אותו תלמיד צריך לספר משהו על עצמו

כדורים

מניחים בשקית אטומה כ 10 כדורים בינוניים בגודלם (יותר גדולים מכדור טניס, יותר קטנים מכדורגל). עומדים במעגל. מוציאים רק כדור אחד, ואומרים שהמשימה היא למסור את הכדור כך שלא ייפול על הארץ, כלומר – האחריות היא הן על המוסר - לוודא שהילד שאליו הוא מכוון את הכדור מוכן לתפוס אותו (עדיף לקרוא בשמו ואז מוודאים שהוא מוכן) – והן על המקבל. אין פסולים במשחק. אסור למסור למי שעומד סמוך אליך. הילדים מתמסרים קצת, ואז מתחילים בהדרגה להוסיף עוד כדור ועוד כדור והמשחק מסתבך. כל פעם שנפל כדור מתחילים מהתחלה ואחרי שקצת התרגלו שואלים – כמה זמן להערכתכם נוכל לשחק מבלי שאף כדור יפול? שומעים ניחושים ואז מנסים ומודדים זמן. אחרי פעם אחת שהצליחו רק כ 3 שניות מנסים שוב, מנסים להעלות ל 8 שניות, ל 15 שניות וכו'. זה דורש סבלנות. אפשר

להגיד בשלב מסויים – הגענו ל 20 שניות, כל הכבוד, אנחנו נחזור על המשחק הזה במהלך השנה ונראה לכם אנחנו מצליחים להגיע. **אפשר לסכם ולשאול:** מה המשחק דורש? מדוע הוא קשה? דורש הקשבה, לא למהר, להיות מותאם אל האחר.

ז. משחק גילוי המנהיג:

ילד אחד יוצא החוצה. בוחרים מתנדב שעושה תנועות, למשל מחיאות כפיים, מכניסים את הילד שבחוץ והוא צריך לגלות מי המנהיג. על הילדים להסתכל על הילד שיצא על מנת שלא להסגיר מיהו המנהיג.

התלמידים מחכים כל תנועה שעושה המנהיג, תהיה קשה או מגוחכת ככל שתהיה. אם מנפף המנהיג בידיו כאילו היה ציפור, חייבים ההולכים אחריו לעשות כן. מותר ל"מנהיג" לקפוץ קפיצה נועזת או לדלג על פני האבן או להעמיד פנים כמנגן בכינור. כדאי אפשר **לסכם בשאלה ובשיקופים**. לדוגמא: מה אפשר ללמוד מהמשחק הזה? כדאי לשאול את התלמידים שיצאו – איך היה לכם לעמוד מול כל הכיתה ולנסות לאתר את המנהיג? האם היה קל לכם להתנדב לצאת? בפעם הראשונה היו לנו הרבה מתנדבים, אחרי שראיתם את הראשון מתמודד, פחות ילדים הרימו ידיים והתנדבו לצאת, מדוע לדעתכם זה קרה? כיצד היינו רוצים להתייחס כאן בכיתה לחבר שמוכן להתנדב לעמוד מול כל הכיתה?

הפעלה לשיעור מחנך ראשון: כולנו רקמה אנושית אחת חיה

הכיתה יושבת במעגל ובמרכזו פלקט המשורטט לחלקים של פאזל כמספר ילדי הכיתה ועוד חלק אחד למחנך.
הכתובת על הפלקט –

כולנו רקמה אנושית אחת חיה

ואפשר כמובן להוסיף איור מתאים.

החומרים הדרושים: פלקט חתוך לחתיכות פאזל כמספר ילדי הכיתה ועוד חלק למורה. טושים, צבעים, ופלקט נוסף.

כל ילד מקבל חתיכה מתוך הפאזל ועליו לכתוב את שמו ולאיייר את השם או לצייר דבר מה האופייני לו. כל אחד מצייר ומעטר את חלקו. אח"כ מחברים את כל החלקים יחד ומדביקים על הבריסטול החלק ותולים בכיתה תחת הכותרת "אנו רקמה אנושית אחת". מומלץ לפני מתן חלקי הפאזל לילדים, למספר אותם מאחור על מנת להקל על סידורם בהמשך.

כשמתקבל הפאזל הכיתתי מבקשים משני תלמידים להקריא כל אחד בית מתוך השיר המצורף

בסיום קריאת השיר ניתן לשאול:
מה הקשר של הפעילות לשיר?
האם אתם מסכימים עם השיר?

פאזל מורכב מהמון חתיכות,
חלקן גדולות, חלקן מחודדות,
יש גדולות ויש קטנות
ויש שבשקט את חלקן ממלאות.
אם תחסר רק חתיכה אחת קטנה,
לא נוכל לראות את כל התמונה השלמה,
אך אם כל חתיכה במקומה תונח-
נקבל ציור יפה ומוצלח...

...חשוב שנזכור שהשלם נוצר מחלקים
ויחד עם זאת- כולם מיוחדים.
ההתנסות הזו היא רק ההתחלה,
ההליכה בתלם היא השלב הבא.
נתקדם ביחד, נעבוד בהצלחה
ואז אין ספק שמובטחת לנו שנה נפלאה.

זכרו- הרבה תלוי בנו
וחלקי השלם- הם אנחנו.
שנה מוצלחת!

שיעור 3 או 4 – חפשו את המטמון עם חניכי יא.

משחק חפש את המטמון – היכרות עם בית הספר

התלמידים מחולקים לחוליות של חמישה שישה ילדים. חניך יא ישב לכמה דקות של היכרות והפעלה עם הקבוצה שלו ולאחר מכן ילווה אותם למשחק. כל חוליה מקבלת כרטיסיות ובהן חידות על מקומות שונים בבית הספר ומשימה מסוימת בכל מקום. עליהם לפעול על פי סדר הכרטיסיות, יש להכין לכל חוליה ערמת כרטיסיות משודכת בסדר שונה, כדי שלא יציפו כולם את אותו המקום. יש להנחות את התלמידים להיעזר באנשים ולשאול שאלות, אך לא להפריע לשיעורים ולא להרעיש בתוך בניינים. החוליה שחוזרת ראשונה לכיתה מנצחת. כאשר כולם מגיעים הם פורשים את המקומות שהיו בהם ועונים על השאלות והמשימות שהיו צריכים למלא. אם יש זמן שואלים את כל החוליות – אלו אנשים מעניינים פגשתם? במי נעזרתם? איפה הסתבכתם? האם הלכתם לאיבוד ועוד חוויות שונות מהדרך.

מכינים שבע כרטיסיות:

1. חדר מורים ישן
2. בניין חדש + חדר מנהלת
3. ספרייה
4. מרכז למידה
5. מעבדות – וידאו
6. השומר בכניסה
7. בניין דו קומתי
8. סדנת פיסול

קיבלנו בניין חדש ויפה,
ובצידו השני שכנים הרבה,
מי הם השכנים שלנו?
לכו וגלו,
וגם את חדר המנהלת מצאו.

בחדר המורים הישן

יושבים כמה מפקדים ומנהלים-

מנהל ביה"ס והרכזת הפדגוגית. מהם שמותיהם?

זוהי משימה מורכבת, כי הכניסה לבית התה
אסורה לתלמידים, ויחד עם זאת נסו להחתיים
אחד מבעלי התפקידים.

גלו גם מי היא המזכירה

אליה אפשר לפנות בעת צרה?

בבית ספר יפה.

בין כרמים ושדות.

עומד בין בין שלוש קומות.

ומי גר בבניין?

בקומה ראשונה - מעבדה וחדר מחשבים

בקומה השנייה - מעבדות המדעים

ובקומה השלישית - תעלומה.

מי יודע פישרה - ומהו מטרתה?

לבנים אפורות לו בראש

בניין בעל יותר מקומה אחת

אבל פחות משלוש...

גלו, מי לומד בכל קומה?

(לומדים שם כעת אז אל תקימו מהומה)

כאשר אתם לומדים ונהנים
יש מי ששומר עליכם בטוחים
מונע מכל זר להיכנס
להגן על שלומכם אינו מהסס
מה שמו ? השיגו את חתימתו.
וגא למסור ד"ש, כי אין כמותו.

בניין נוסף לא פחות חשוב
מי שיבקר בו, ירצה לחזור שוב
על הדלת שלט - "משכיל".
גלו, מי מקדם ותומך בלומדים ומה עושים
בחדרים השונים?

במרכז בית הספר, ניצב בגאון בנין הספרייה, בנין מפואר
לקוראים באהבה, ובו צוות מופלא שעוזר בכל בעיה.
הביאו חתימה מהספרנית החביבה ומסרו לה ד"ש חם מאיתנו
באהבה.

בתוך הספרייה נבנתה כיתה חדשה. מה עושים בה?

בסמוך למגרש ספורט, שוכן מקום חשוב, ססגוני
וצבעוני, גם מבחוץ וגם מבפנים.

שלווה ומרגוע שם קיימים ותוצרים מדהימים שם
יוצרים. על דלתותיו שומרים פסלים.

מי הן האמניות שבו יוצרות ומלמדות?

בררו , אילו סדנאות נוספות בבית הספר מסתרות?

שיעור 4 או 3 - פעילות ציפיות + יצירה כיתתית: עץ תקוות

מטרה- לאפשר לתלמידים להביע משאלות וחלומות לגבי בית הספר.
ציוד- דפי משאלות, עלים 24 8 קבוצות 3 עלים לקבוצה. עץ מבריסטול עם הרבה ענפים תלוי בכיתה במקום מרכזי. בתחתית—כותרת עץ המשאלות.

- שלב א – אישי. כל תלמיד רושם על דף את הצפיות והמשאלות שיש לו מעצמו, מן הכיתה ומן המורים. את הדף לאסוף בסוף השיעור.
- שלב ב- בקבוצות. 1. הכיתה מתחלקת לקבוצות 4 תלמידים בקבוצה.
2. כל קבוצה מקבלת שלושה עלים מבריסטול, מחליטה על שלוש הצפיות או המשאלות החשובות ביותר לדעתה, ורושמת כל צפייה או משאלה שבחרה על עלה נפרד.
3. הקבוצה תולה את העלים על העץ (אפשר להכין עלים באמצעות ציור כפות הידיים של הילדים כמו בעץ המצויר כאן)
4. חברי הקבוצות השונות קוראים את הכתוב על גבי העלים.

שלב ג – במליאה- דיון

- האם יש משאלות או צפיות שחוזרות על עצמן? אילו? מדוע לדעתכם?
האם כל המשאלות, הצפיות יוכלו, לדעתכם, להתגשם?
אם כן, באיזה אופן?
במי זה תלוי?

מה אתם מוכנים לעשות או להשקיע כדי להגשימן?

שיעור 7 – סיכום יום

מקרינים את סרטון האישי הצוחק ברכבת

<https://www.youtube.com/watch?v=YdQnuqFID7U>

1. שואלים את הילדים: למה לדעתם בחרתי להראות לכם את הסרט בסוף היום?
שומעים את התשובות, לא מגיבים לאף תשובה – ואומרים בסוף – תראו כמה השערות נפלאות היו לכם. האמת היא שזה בכלל לא משנה למה בחרתי, משנה שצחקנו, משנה שהיו כאן כל כך הרבה תשובות מעניינות לאותה שאלה. בוודאי כל אחד מכם יצא היום עם סיפור משלו, חוויה משלו, אשמח לשמוע ממי שמתאים לו – עם איזו חוויה, סיפור, שאלה, תהייה, תקווה, בקשה הוא הולך היום הביתה.
2. מזכירים לילדים מה צריך למחר – ציוד, בקבוק מים, אוכל מספיק לכל היום.

היום השני

בוקר טוב מחנך:

- בדיקת שמות. האירו פנים לכל תלמיד שאתם קוראים בשמו. הצעה: התעכבו ושאלו כל אחד מה שלומו ואם יש משהו שהוא רוצה לומר לכם ולכיתה הבוקר.
- רשמו על הלוח את סדר היום:
  1. שיעור מחנך נהלי ביה"ס- המשך לעץ הציפיות.
  2. פעילות מועצת תלמידים
  3. שיעור מחנך חששות וכוחות
  4. מבחן עמית
  5. מערכת רגילה עד סוף היום
- תזכורת לכללים שלנו: "אני מזכיר לכם שלושה כללים חשובים:..." (חשוב להזכיר כללים אלה שוב ושוב כל בוקר).

הפעלה לשיעור מחנך בשעה ראשונה ביום השני:

נהלים וכללים

להכין: פתקים עם הנחיות סותרות כמספר התלמידים בכיתה

1. מחלקים לכל שני ילדים פתק, כדוגמת הפתקים הבאים. אומרים שזוג שיצליח למלא את משימתו בזריזות יקבל צ'ופר.

הדלק את האור

סדרו את הכיתה במעגל

הרימו את הכסאות על השולחנות, נתחיל את היום בנקיון

יסודי של הכיתה

מחקו את הלוח ורשמו עליו "בוקר טוב כיתה ז3"

כבו את האור וסגרו את הוילונות

פתחו את כל הוילונות והחלונות בכיתה

בקשו מכל התלמידים להסתדר במעגל

בקשו מכל התלמידים להתחלק לשתי קבוצות: קבוצת בנים

וקבוצת בנות

אספו את כל תיקי התלמידים בפינה הימנית האחורית של

הכיתה

הניחו את כל תיקי התלמידים על הכסאות

רשמו את שמות כל תלמידי הכיתה על הלוח

בקשו מהתלמידים להתחלק לקבוצות של ארבעה וליצור

מעגלים קטנים

2. בתום כמה דקות של בלגן, שואלים את התלמידים מה לדעתם קרה כאן ומה הייתה הבעיה.
  3. מזכירים את עץ הציפיות שעליו עבדתם אתמול ושואלים – מה לדעתכם חשוב שיקרה על מנת שהכיתה שלנו תהיה מקום נעים, שיש בו גם למידה רצינית, גם הנאה וגם כבוד הדדי?
  4. בזוגות – על כל זוג לנסח שני כללים להתנהגות בבית הספר: כלל אחד המנוסח בלשון "עשה" וכלל אחד המנוסח בלשון "אל תעשה".
  5. אוספים את הכללים שהוצעו על הלוח. מחלקים לתלמידים את תקנון בית הספר, וכל זוג מתבקש לאתר שני סעיפים שיש בהם דמיון בין מה שהם בכיתה ניסחו לבין מה שכתוב בתקנון ושני סעיפים שונים.
  6. בוחרים כלל אחד מהתקנון שלכם כמחנכים חשוב להדגיש אותו ולעסוק בו ודנים בו לעומק. כדאי לספר סיפור אישי או סיפור ששמעתם / קראתם שמדגים את חשיבותו של הכלל הזה ושמקרב את הילדים להבנה מדוע מבחינתכם זהו כלל חשוב במיוחד.
- הערה: מנהלת החטיבה תיכנס במהלך חודש הלימודים הראשון לכל אחת מן הכיתות לשיעור נוסף שיעסוק בתקנון בית הספר.

שיעור 3 ליום השני - הפעלה להגברת החוסן האישי, להפגת

חששות ולאתור חוזקות ודרכי התמודדות אישיות

זה הזמן המתאים לבקש מהתלמידים להוציא מחברת לשיעורי מחנך. כדאי שבכל שיעור יהיה לפחות רכיב אחד של עבודה אישית במחברת. זה מייצר מחויבות למקצוע ובעיקר זה אמצעי מעולה לתקשורת ביניכם לבין התלמידים. את המחברות תוכלו לאסוף מדי פעם – מכולם או כל פעם מתלמיד אחר באופן אקראי - לעיין במחברת, לכתוב משוב מקדם, לשאול שאלות, לשתף במשהו משלכם.

הזדמנות מול קושי

מטרה: לסייע לתלמידים להתמודד עם מגוון הרגשות המלווים את המעבר לבית הספר החדש.

פתיחה – לחלק לתלמידים ולקרוא בקול את שירו של יהונתן גפן "שלום כיתה א". ואת שירה של חגית בנזימן "נדר". כדאי אחר כך לאפשר להם להקריא – כל תלמיד קורא משפט (דורש מהם הקשבה ותשומת לב כדי שידעו מתי להיכנס...) ולבסוף קריאה דמומה אישית.

אישי (כ 7 דקות, אמרו מראש שזהו הזמן שתתנו לצורך המשימה והודיעו כאשר נשאר עוד 2 דקות)

אפשר לצלם את שני השירים על אותו דף ולהוסיף מתחת את השאלות הבאות: (עליהן יש להשיב במחברת)

1. בחר אחד מהשירים שמדבר אליך יותר. רשום מילה אחת או משפט מהשיר שמתאים לך, או כזה שאתה מתנגד לו. הסבר מדוע אתה מתחבר אליו או מתנגד לו.

2. כתוב מכתב לילד שבשיר. במכתב אפשר לכתוב:

א. על הרגשתך בנוגע לשיר או בקשר לחוויה שהוא מספר עליה

ב. על חוויה דומה שהייתה לך

על אפשר להתחיל את המכתב למשל כך:

"שלום לך. קראתי את השיר שלך. רציתי להגיד לך ש....."

בזוגות: (כ 7 דקות, הגדירו מראש את הזמן והודיעו כאשר נשאר עוד 2 דקות).

רשמו על הלוח את ההנחיות הבאות:

שתפו את בן הזוג שלכם בהתחלה חדשה כלשהי שעברתם בחיים שלכם. ספרו לו :

1. מה היה המקרה?

2. איך הרגשתם?

3. מה עזר לכם להתמודד ולהסתגל? אילו כוחות שלכם? אילו כישורים? אילו תכונות?

איזה ידע? איזה ניסיון חיים?

4. מה למדתם מהמקרה על עצמכם ומה למדתם על העולם שסביבכם?

במליאה: (כעשר דקות)

1. שוחתם ביניכם אודות שינויים ומעברים. האם יש דבר מה שתרצו לשתף אותנו בו?
אולי שאלה שתרצו לשאול את החברים או אותי? המתינו די זמן על מנת לאפשר להם לבחור לשתף או לא, קיימו שיח פתוח. אם יתאים לכם – ספרו על מעבר שאתם עשיתם בחיים. אפילו על המעבר הנוכחי שעשיתם לביה"ס / לתפקיד – אולי זה יעזור להם להביא את הכאן והעכשיו שלהם ולא רק לדבר באופן כללי, תאורטי ומרוחק. אם השיח לא נפתח – לא להיבהל. לאט לאט ירגישו יותר ביטחון לדבר.
2. שוחחתם על תכונות, מאפיינים, ידע, מיומנויות שסייעו לכם בעבר, בואו ננסה לייצר לנו על הלוח ארגז של כל הכוחות האלה שמסייעים בהתמודדות והסתגלות. אפשר לצייר ממש ארגז –דימוי תמיד עוזר ורלוונטי יותר מרשימה שנראית כמו הכנה למבחן בגאוגרפיה – ואפשר לעשות זאת על גבי בריסטול ואז לתלות על הריק את "ארגז הכלים של כיתה ז'3 להתמודדות מוצלחת עם שינוי" – זה יאפשר לחזור כל פעם ולשאוב משם כוחות: כשיתלוננו על יותר מדי מבחנים, על קושי עם המורה לפולנית וכו' – "בואו נראה אילו מהכלים שדיברנו עליהם כאן ביום בראשון יכול לעזור לנו גם עכשיו". דוגמאות אפשריות: *לדבר בכיתה עוד אל התהליך, לעזור את ההוריה, להתאזר בסבלנות, לעשות דברים יחד בכיתה, לנסות להכיר חבר חדש, לחכות ולא לעשות כלאס, לעזוב לבקר בבית הספר היסודי, לבקש מהמנהלת שתבוא לשיחה בכיתה, לצאת מדי פעם לעיצור התאורכות עם כדור בחוף, לראות סרטים*
בנושא וכו'.

חלופה נוספת:

התלמידים יושבים במעגל. על הרצפה מפוזרים כרטיסי רגשות ועמדות ו/או קלפים (ניתן לבקש מהיועצות, יש להן ערכות קלפים מגוונות. רצוי להתנסות פעם אחת על חברים או משפחה בשימוש בקלפים כדי להרגיש ביטחון) ניתנת ההנחיה הבאה:
שוחחתם עם חבר על שינוי או מעבר שעשיתם. לפניכם מבחר רגשות ועמדות. בחרו כרטיס אחד שמבטא רגש או עמדה שמתאימים לך בהקשר של תהליך מעבר או שינוי שאתה עשית. לאחר שיבחרו- נגיד: "אני מוכן לשמוע את מי שמתאים לו להשמיע". רצוי להוסיף הנחייה על הלוח: "כשאני חושב על שינוי או מעבר, זה אומר לי...."
כרטיסים אפשריים: **התלהבות, פחד, חשש, שמחה, התרגשות, מבוכה, לחץ, אדישות, חוסר חשק, עייפות, מרץ, אומץ, חוסר ביטחון, צורך לדבר עם מישהו, געגועים למה שהיה פעם, כעס, תוקפנות, חוש הומור, כאבים בגוף, רצון להתנתק, תקווה, יאוש, ביטחון שאצליח, הקלה שנגמר משהו ומתחיל משהו חדש.**

שלוש כיתה א ויונתן גפן

הפעם הראשונה הלכתי לשם עם אמא
לראות איפה בדיוק אני יושב ולא הכיר את המורה שלי (המורה סימה)
והיו שם כל מני ילדים שתיכף ראיתי אותם
ילד זהוב
ילד אדום
ילד ביון
ילד סתם
ויצא אחת שהיו לה שתי צמות וזה נראה לי המון.
אהל לפני שהספקתי לשוק לה
כהר צלצלו הפצמון.
אמא ניגבה לי את כל הפנים במחטא
ונכנסנו בקט
וישבנו בכיתה.
ישבנו בקט עם אמא ועם תרמייל
הרצ הראשון זה נראה לי מחויב
כמו החושק הזה
הקטן
לפני שהסרט מתחיל.

ה נ ד ר / חכית הנלימן

התרחצתי באופן מאוד יסודי
לכהוד בית-הספר וטמ לכהודי
מחכה למחר, ליום הראשון.
מסתובב במטה, לא מצליח לישון.
כשאיס לא שמע נדרתי לי נדר
להיות השנה למארי בסדר.
להכין שיצורים ולא לאחר -
להיות כלה ילד למארי אחר.
הילקוט לידו, מאוד מסודר
הבגדים מוכנים והנדר ננדר.
מה השעה? צכשו רק חמש!
אפשר להייד שאני מתרשם.

היום השלישי

1. ביום השלישי נתאם "סיור" לחדר האוכל ופגישה עם מנהל חדר האוכל.
2. שיעור מחנך על התארגנות ללמידה . חומרים רלוונטיים יועברו בקובץ נפרד.

במהלך השבועות הראשונים יתקיימו בנוסף הפעילויות הבאות:

1. שיעור עם מנהלת החטיבה בנושא תקנון בית הספר
2. שיעור עם היועצת
3. הדרכה בספרייה
4. טיול גיבוש בשבוע השני

הפעלות והצעות לשיעורי מחנך נוספים בשבועות הראשונים

הפעלת האגם הכיתתי והדגים להיכרות מעמיקה יותר

להכין:

1. איורי דגים בשחור לבן (מצורף בעותק הוירטואלי של החוברת) וגם דפים לבנים ריקים למי שרוצה לצייר בעצמו את הדג שלו. אפשר לבקש יום לפני מכמה תלמידים לגזור יפה את הדגים. וודאו שיש 2 עותקים של כל דג. * הערה: הדגים המצורפים בעותק הוירטואלי לא נבחרו באקראי. זהו מגוון רחב של יצורי ים (לדייקנים הזואולוגים שבינינו – חלקם יונקים ימיים ולא דגים) שעשויים לתת גם רמז דיאגנוסטי. ילד שבוחר דג באקווריום אולי מספר לנו משהו על עצמו, ילד שבוחר דג חרב מספר משהו אחר, וילד שבוחר ראש קרפיון לראש השנה מספר סיפור אחר. זהו בשום אופן לא אבחון פסיכולוגי, אבל בהחלט אפשר וכדאי להגיד בהזדמנות אינטימית משהו כמו "מעניין אותי הדג שבחרת לך בפעילות שלנו ביום השני, תרצה לספר משהו על הדג הזה?"
2. 1 חבילת צבעי פנדה לכל 5 תלמידים – אפשר לקחת מהמורות לאמנות. אפשר גם (פחות מומלץ) להשתמש בטושים צבעוניים של הילדים.
3. בריסטול גדול שיהיה "האגם" הכיתתי, ייתכן שצריך יותר מבריסטול אחד. יושבים במעגל. מחלקים לתלמידים את השיר. מקריאים פעם אחת בקול, מומלץ לאפשר לתלמידים לקרוא בקול פעם שנייה – כל אחד קורא משפט.

כמו דג במים / אילן לזרוביץ'

"באיזשהו מקום בעולם
יש אגם ענק. . .

ובתוך האגם חיים להם
המון דגים מכל מיני סוגים :
דגים שחיים לבד
וכאלה שחיים בקבוצה
דגים גדולים, דגים קטנים
והמון בינוניים..."

"יש דגים קופצניים
שלעתים מרוב קפיצות
מוצאים עצמם ברשתות
ויש גם אחרים –
שחושבים וחושבים. . .
עד שנישלים..."

"מדי בוקר יוצאים הדגים
לחפש אחר מזון. . .
חלק מוצאים אותו לבד
חלק אוכלים על חשבון אחרים
והשאר נותרים רעבים
מפעם לפעם הם עולים
לאסוף אוויר ובכלל. . .
רובם שוחים עם הזרם פרט ל. . .
כמה שונים..."

"יש דגים ששוחים כל חייהם
סביב אותה שושנה
וגם אחרים שמרוב שושנות
נותרים עם עיניים בולטות..."

"יש דגים שחיים בין הסלעים
ויש – ששוחים במרכז האגם..."

"יש דגים מרשימים אבל מאוד רעילים
ויש גם דג זהב..."

באיזשהו מקום בעולם יש אגם ענק. . .
ואם פעם תגיע אליו, הקשב חרש למים
ושאל את עצמך :

איזה דג אתה. . . ?

אישי (כשבע דקות, הודיעו כשעברו 3 דקות וכשנשארות עוד 2 דקות)

- מפזרים את הדגים על הרצפה. כל משתתף מוזמן לבחור לעצמו דג שמתאים לו ולצבוע אותו בצבעים שמתאימים לו, או לצייר בעצמו דג. מלווים זאת באמירה – לא יהיה לנו אפילו דג אחד זהה במאת האחוזים לחברו, כי אפילו אם נולדנו לצורה מסוימת, הצבע שאתם תיתנו לדגים שלכם יבדיל בין דג לדג.

בזוגות: (כחמש דקות, הודיעו על הזמן שעובר)

- שתפו חבר שיושב לידכם – איזה מן דג אתם, מה מאפיין אתכם, לאיזה דג מהדגים שבשיר אתה דומה?
- במליאה:** (כ 20 דקות להדבקה והסבר אישי של כל אחד + כ 7 דקות דיון)

- כל תלמיד יוזמן להדביק את הדג שלו על פלקט, ולומר משפט אחד על עצמו- "כזה מן דג אני:.... לתכונה חיצונית או פנימית שלהם/ משהו שהם אוהבים / שחשוב להם / תפיסה או גישה שמאפיינות אותם / רקע משפחתי או אחר / התנהגות / תחושות / חששות. . .).

נקודות אפשריות לדיון:

- מה מייצג ה"אגם"? מה מייצגים ה"דגים"?
- האם ישנם "דגים" דומים ב"אגם" הכיתתי שלנו? מה משותף להם?
- מה למדנו מהפעילות: כל אחד לגבי עצמו? לגבי אחרים? לגבי הכיתה כקבוצה?
- מה אנחנו מרוויחים מהלמידות הללו? במה זה יכול לקדם אותנו ככיתה?
- איזה מין "אגם" היינו רוצים ליצור עבורנו? מה צריך להיות בו כדי שיתאים לנו?
- חשבו על מיקום הדגים, שוחחו על משמעות המיקום של כל פרט ועל האגם כמייצג את השלם.
- החליטו מה עשוי לסייע לכם לחיות ביחד ב"אגם" ולשמור על אוירה טובה ותקשורת בין-אישית פורייה.
- כתבו את הכללים ותלו אותם לצד האגם הכיתתי שיצרתם.
- אפשר לחבר בקבוצות קטנות הצעות לבתים נוספים שיבטאו את האווירה המיוחדת ב"אגם הכיתתי" שבו אתם הייתם רוצים להיות.

שיעורי מחנך נוספים שכדאי לקיים :

1. תורנויות בכיתה (ניקיון, תורנות חולים)
2. נאמן ספרים, נאמן מחשב, נאמן דיווח מפגעים ותקלות וכו')

להוסיף לחוברת: לוח תורנויות

ציוד לימודי לכיתה ז' בהתאם למקצועות שנה"ל תשע"ה

מקצוע	ציוד לימודי
לשון	קלסר עם דפדפת 5 חוצצים ו- 5 ניילוניות
תרבות ישראל	מחברת ספירלה או קלסר לפי בחירה
מתמטיקה	3 מחברות חשבון גדולות (ספירלה) , סרגל, עפרונות מחשבון (יהיה בשימוש רק במחצית ב').
אנגלית	מחברת+ קלסר+ דפדפת ומילון OXFORD אנגלי-עברי עברי-אנגלי הלבן או הכהה. *תלמידים שעברו אבחון וקיבלו אישור לשימוש במילון אלקטרוני, יכולים להצטייד עם OXFORD אלקטרוני.
ערבית	מחברת ספירלה וניילונית לדפי עבודה
גאוגרפיה	קלסר עם ניילוניות+ מחברת • למי שיש אטלס "כרתא" מומלץ להביאו לשיעורים הראשונים.
מדעים	מחברת ספירלה וניילונית לדפי עבודה
שיעור מחנך	מחברת שורות קטנה
ספרות	מחברת ספירלה או קלסר לפי בחירה
חינוך גופני	נעלי ספורט+ גרביים , מכנס ספורט (ללא רוכסן) , חולצת טריקו (בית ספרית) . לבעלי /ות השיער הארוך קוקיית איסוף , בקבוק מים אישי. מומלץ בימי הקיץ (לא חובה) , להימרח במקדם הגנה, משקפי שמש וכובע.

ציוד נוסף:

קלמר מאובזר ובו: עט עיפרון, חודים, עפרונות, מחק, עטים, מרקרים, מספריים, שדכן+סיכות, סרגל קטן, מחדד.

*חובה תלבושת בית ספר וחשוב להצטייד בחולצה לבנה לטקסים.

שימו לב, ספרי הלימוד יחולקו ע"י ביה"ס לאחר סידור התשלום.

בברכת למידה מוצלחת ומאורגנת,

צוות ז'

טופס הצהרת ההורים על מצב בריאותו של ילדם בבית הספר

שם בית הספר: _____ היישוב: _____

אל: מחנך/ת הכיתה מר/גב' _____

מאת: הורי התלמיד/ה _____

השם הפרטי _____ מס' ת"ז _____ הכיתה _____

תאריך הלידה: _____ המין: ז/נ

הכתובת: _____

כתובת הדוא"ל: _____

ארץ הלידה: _____ שנת העלייה: _____ מס' הילדים במשפחה _____

שם האב: _____ מס' הטלפון הנייד: _____

שם האב: _____ מס' הטלפון הנייד: _____

אני מצהיר/ה כי (סמן את האפשרות הנכונה):

1. לא ידוע לי על מגבלות בריאותיות המונעות מבני/מבתי להשתתף בפעילות הנערכת בבית הספר ומטעמו.

2. יש לבני/לבתי מגבלות בריאותיות המונעות השתתפות מלאה/חלקית בפעילות בבית הספר ומטעמו כדלקמן:

– פעילות גופנית

– פעילות בחדר כושר

– טיולים

– תחרות ספורט של בתי הספר (בכיתות ז'-י"ב)

– פעילות אחרת: _____

תיאור המגבלה: _____

לפיכך מצורף אישור רפואי שניתן על-ידי: _____

לתקופה: _____

3. יש לבני/לבתי בעיה בריאותית כרונית (כגון אסטמה, סוכרת נעורים, אפילפסיה, רגישות למזון, מחלה ממארת וכד'). לא/כן. פרט: _____

4. בני/בתי נוטל/ת תרופה/ות באופן קבוע: לא/כן. פרט: _____

5. בני/בתי סובל/ת מרגישות לתרופות או למזון: לא/כן. פרט: _____

מצורף אישור רפואי המעיד על הבעיה הבריאותית/הרגישות לתרופה או למזון ומתאר את מהותה.

האישור ניתן על ידי: _____ לתקופה: _____

השם, הכתובת ומספר הטלפון לפנייה בשעת מצוקה בגין המגבלה הבריאותית:

6. אני מתחייב/ת להודיע למחנך/ת הכיתה על כל שינוי או הגבלה זמניים או קבועים שיחולו במצב הבריאות של בני/בתי.

7. אני מאשר/ת מתן מידע רלוונטי לצוות חינוכי ו/או לצוות הבריאות בכל הקשור למצב הבריאות של בני/בתי.

8. להלן מידע נוסף לגבי בריאות ילדי שברצוני ליידע את בית הספר על אודותיו:

_____

_____

תאריך _____ שמות ההורים _____ חתימת ההורים _____

היכרות: תלמיד, הורה. מורה

הורים:

מה חשוב שאדע על...

מהן החוזקות שלו שלדעתכם יעזרו לו

האם יש משהו מיוחד שאתם רוצים לבקש...

מה הייתם רוצים שיקרה לו בבית הספר...

האם יש מידע בריאותי חשוב שאדע או שהמורה לחינוך גופני ידע...

יש משהו נוסף שהייתם רוצים לספר לי....

האם יש לכם שאלות?

ילד:

מה הדבר הכי חשוב שהיית רוצה שאדע עליך.....

מאיזה בית ספר אתה בא

מה המקצוע שהכי אהבת

מה אתה אוהב לעשות אחה"צ....

מה אתה עושה עם החברים אחה"צ...

מה אתה עושה בחופש...

מה היית מבקש השנה מאמא ואבא...

מה היית מבקש השנה ממני...

מה היית רוצה שיקרה לך בבית הספר...

עם איזו הרגשה אתה בא
לכאן?

מה אתה יודע עלינו?

אומרים שמעבר זו גם הזדמנות וגם איום, מה זה בשבילך? ממה חושש?

מהן החוזקות שלך שיסייעו לך במעבר?

יש משהו נוסף שאתה רוצה לספר לי....

נקודות להתייחסות:

- ✓ זמן ממוצע לכל תלמיד 20 דקות ולהודיע מראש על פרק הזמן
- ✓ ראשית נפגשים עם ההורים והילד ביחד. לאחר מכן מבקשים מההורים לצאת ונשארים רק עם הילד ולאחר מכן ההורים נכנסים והילד יוצא
- ✓ לומר מייד בהתחלה לילד שאני צריכה לכתוב את מה שהוא אומר ואם הוא רוצה הוא יכול להסתכל
- ✓ במידה והילד לא רוצה/מעוניין/מתנגד לענות על השאלות אומרים לו שזה בסדר ועוברים הלאה
- ✓ לאחר הפגישה עם הילד לרשום במשפט אחד מה התחושה שהילד השאיר בי .
כנ"ל ההורים